

Слабкий Г. О.¹, Ігнатко Л. В.¹, Хасілева А. О.¹,
Дудник В. Б.²

**Деякі питання забезпечення
правил офтальмогієни
старшокласниками:
за результатами соціологічного
дослідження**

¹ Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна

² Національний університет «Київський авіаційний
інститут», м. Київ, Україна

Slabkiy H. O.¹, Ihnatko L. V.¹, Khasileva A. O.¹,
Dudnyk V. B.²

**Some issues of ensuring the rules
of ophthalmic hygiene
by high school students:
according to the results
of sociological research**

¹ State University “Uzhhorod National University”,
Uzhhorod, Ukraine

² National University “Kyiv Aviation Institute”, Kyiv,
Ukraine

gennadiy.slabkiy@uzhnu.edu.ua

Вступ

У визначальних міжнародних документах вказується на те, що порушення у дітей здоров'я органу зору чинить негативний вплив на можливість соціалізації та якість життя людини протягом всього життя, має значний соціальний та економічний тягар і зменшує потенціал економічного, соціального розвитку та обороноздатності країни в майбутньому [1–4], при цьому ВООЗ [5; 6] вказує на високий рівень захворювань органу зору в дітей та прогнозує зростання вказаної патології. В Україні на сучасному етапі негативно впливає на рівень офтальмологічного здоров'я дитячого населення війна проти російської воєнної агресії [7–10].

Аналіз доступних наукових інформаційних джерел дає можливість актуалізувати вказану проблему з огляду на те, що відмічається низький рівень інформованості батьків та вчителів і дітей щодо правил офтальмогієни [11–14] за низького рівня відповідального мотивованого ставлення значної частки населення до збереження особистого здоров'я [15; 16].

Мета – дослідити та проаналізувати рівень забезпечення окремих правил офтальмогієни старшокласниками як фактора збереження здоров'я органу зору.

Об'єкт, матеріали і методи дослідження

Об'єктом дослідження стало встановлення рівня здоров'язбережувальної поведінки старшокласниками щодо органу зору. *Матеріали:* результати соціологічного дослідження, яким охоплено 312 старшокласників. Дані про респондентів наведені в статті. Участь у дослідженні була добровільною. Старшокласники залучалися до проведення соціологічного дослідження за згодою батьків. Активність респондентів становила

70,0 %; роздано 500 анкет, отримано заповненими 347 анкет. Статистичній обробці для подальшого аналізу отриманих результатів підлягало 312 анкет. 35 (10,0 %) анкет із дослідження було виключено у зв'язку з некоректними або неповними відповідями. *Методи:* соціологічний, бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу. Під час проведення соціологічного дослідження збережено конфіденційність інформації про респондентів. Дослідження проводилося в період із вересня 2025 року по березень 2026 року. Обробка результатів здійснювалася із застосуванням кількісного та якісного аналізу. Отримані дані було узагальнено, проаналізовано й інтерпретовано, що дало змогу сформулювати обґрунтовані висновки.

Результати дослідження

У табл. 1 наводимо дані про опитаних старшокласників.

У дослідженні прийняли участь 312 старшокласників, з яких 173 (55,4 %) – хлопці та 139 (44,6 %) – дівчата. Із числа опитаних у сільській місцевості проживало 76 (24,4 %) респондентів та 71 (22,8 %) були вимушеними переселенцями. У повній сім'ї проживають 196 (77,2 %) опитаних. При цьому економічний стан сім'ї як скрутний визначили 68 (21,8 %) респондентів.

На першому етапі проведення аналізу результатів дослідження було узагальнено та статистично опрацьовано дані щодо рівня самооцінки респондентами інформованості про правила офтальмогієни. Отримані дані наведено в табл. 2.

Аналіз наведених у табл. 2 результатів соціологічного дослідження вказує на те, що старшокласники мають певний рівень інформованості щодо

Таблиця 1

Характеристика опитаних старшокласників

Показник	абс.	%
Усього	312	100
Стать		
Хлопці	173	55,4
Дівчата	139	44,6
Місце проживання		
Місто	236	75,6
Село	76	24,4
Клас навчання		
9-й клас	94	30,1
10-й клас	129	41,4
11-й клас	89	28,5
Інші характеристики		
Постійний житель	241	77,2
Вимушений переселенець	71	22,8
Проживає в повній сім'ї	196	62,8
Проживає тільки з мамою	98	31,4
Проживає із бабою та дідом	18	5,8
Економічний стан сім'ї високий	71	22,8
Економічний стан сім'ї задовільний	173	55,4
Економічний стан сім'ї скрутний	68	21,8

Таблиця 2

Рівень інформованості про правила офтальмогієни

Показник	абс.	%
Дотримання зорового режиму	209	66,9
Складові зорового режиму	184	58,9
Необхідність перерв у зоровому навантаженні та зарядки для очей	247	79,2
Правильна фокусна відстань до робочого місця	291	93,3
Достатня освітленість робочого місця	239	76,6
Вибір правильного місця для роботи та дозвілля	174	55,8
Захист очей від потрапляння сторонніх предметів	295	94,6
Захист очей від ультрафіолетового випромінювання	148	47,3
Гігієна орбітальної області	154	49,4
Достатнє зволоження органу зору	208	66,7
Гігієнічні правила читання книг	253	81,1
Гігієнічні правила перегляду телевізора	253	81,1
Забезпечення здорового та достатнього за часом сну	197	63,1
Чергування протягом дня різних видів діяльності	205	65,7
Відпочинок із максимальним перебуванням на відкритому повітрі	272	87,2
Рациональне та регулярне харчування	295	94,5

правил офтальмогієни. Так, найвищий рівень інформованості старшокласники мають щодо таких правил: захист очей від потрапляння сторонніх предметів – 295 (94,6 %), необхідна фокусна відстань від очей до робочого місця – 291 (93,3 %), раціональне та регулярне харчування – 295 (94,5 %).

Найнижчий рівень інформованості опитані старшокласники мають щодо таких правил: вибір правильного

місця для роботи та дозвілля – 174 (55,8 %), захист очей від ультрафіолетового випромінювання – 148 (47,3 %), гігієна орбітальної області – 154 (49,4 %).

Далі було узагальнено та статистично опрацьовано дані щодо джерел отримання респондентами інформації про правила офтальмогієни. Респонденти мали право вказати на декілька джерел отримання ними відповідної інформації. Отримані дані наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Джерела отримання інформації про правила офтальмогієни

Показник	абс.	%
Лікар-офтальмолог	59	18,9
Сімейний лікар	31	9,9
Сімейна медична сестра	22	7,1
Шкільна медична сестра	138	44,2
Вчителі	211	67,2
Волонтери	42	13,5
Батьки	195	62,5
Інтернет-мережі	149	47,8
Інші засоби масової інформації	62	19,9
Друзі	74	23,7
Інформацію практично не отримував	47	15,1
Рівень оцінки власних знань із правил офтальмогієни		
Достатній	56	17,9
Більше достатній, ніж недостатній	93	29,8
Більше недостатній, ніж достатній	109	35,0
Практично відсутній	54	17,3
Ця інформація цікавить	225	72,1
Ця інформація не цікавить	87	27,9

Аналіз наведених у табл. 3 результатів соціологічного дослідження вказує на те, що найчастіше опитані старшокласники отримували інформацію щодо правил офтальмогієни від учителів – 211 (67,2 %), батьків – 195 (62,5 %) та інтернет-мережі – 149 (47,8 %). Від медичних працівників респонденти отримували вказану інформацію на низькому рівні. При цьому тільки 56 (17,9 %) опитаних рівень своїх знань із названої проблеми оцінили як достатній, а 87 (27,9 %) вказали, що ця інформація їх не цікавить.

Наступним кроком дослідження було узагальнення та статистичне опрацювання результатів анкетування щодо дотримання опитаними старшокласниками правил офтальмогієни. Результати дослідження наведено в табл. 4.

Аналіз наведених у табл. 4 результатів соціологічного дослідження вказує на те, що опитані старшокласники значною мірою не дотримуються здоров'язбежувального щодо органу зору способу життя і не виконують правил офтальмогієни.

Так, перерви під час тривалого зорового навантаження та зарядку для очей роблять тільки 108 (36,9 %), дотримання фокусної відстані від очей до робочого місця забезпечують 115 (34,6 %), на дотримання зорового режиму вказали 139 (44,6 %) опитаних. При цьому достатнє зволоження органу зору забезпечують 79 (25,3 %) респондентів.

Таблиця 4

Висновки

Рівень дотримання опитаними старшокласниками правил офтальмогігієни

Показник	абс.	%
Дотримання зорового режиму	139	44,6
Перерви під час тривалого зорового навантаження та зарядка для очей	108	34,6
Дотримання фокусної відстані від очей до робочого місця	115	36,9
Достатня освітленість робочого місця	254	81,4
Вибір правильного місця для роботи та дозвілля	152	48,7
Захист очей від потрапляння сторонніх предметів	218	69,9
Захист очей від ультрафіолетового випромінювання	34	10,9
Гігієна орбітальної області	127	40,7
Достатнє зволоження органу зору	79	25,3
Дотримання гігієнічних правил читання книг	176	56,4
Дотримання гігієнічних правил перегляду телевізора	176	56,4
Забезпечення здорового та достатнього за часом сну	163	52,2
Чергування протягом дня різних видів діяльності	97	31,1
Відпочинок із максимальним перебуванням на відкритому повітрі	193	61,9
Раціональне та регулярне харчування	189	60,6

Обговорення результатів дослідження

Отримані результати соціологічного дослідження серед старшокласників вказують на те, що відповідно до доказового менеджменту рівень виконання ними правил офтальмогігієни не дає можливості забезпечити профілактику розвитку патології органу зору та зберегти офтальмологічне здоров'я на достатньому рівні.

Перспективи подальших досліджень

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою механізмів формування мотивації старшокласників до здоров'язбережувальної поведінки щодо органу зору.

За результатами проведеного соціологічного дослідження, яким охоплено 312 старшокласників, встановлено таке:

– старшокласники мають певний рівень інформованості щодо правил офтальмогігієни: найвищий рівень інформованості старшокласники мають щодо таких правил: захист очей від потрапляння сторонніх предметів – 295 (94,6 %), необхідна фокусна відстань від очей до робочого місця – 291 (93,3 %), раціональне та регулярне харчування – 295 (94,5 %); найнижчий рівень інформованості опитані старшокласники мають щодо таких правил: вибір правильного місця для роботи та дозвілля – 174 (55,8 %), захист очей від ультрафіолетового випромінювання – 148 (47,3 %), гігієна орбітальної області – 154 (49,4 %);

– найчастіше опитані старшокласники отримували інформацію щодо правил офтальмогігієни від вчителів – 211 (67,2 %), батьків – 195 (62,5 %) та інтернет-мережі – 149 (47,8 %). При цьому тільки 56 (17,9 %) опитаних рівень своїх знань із названої проблеми оцінили як достатній, а 87 (27,9 %) вказали, що ця інформація їх не цікавить;

– опитані старшокласники значною мірою не дотримуються здоров'язбережувального щодо органу зору способу життя і не виконують правил офтальмогігієни: перерви під час тривалого зорового навантаження та зарядка для очей роблять тільки 108 (36,9 %); дотримання фокусної відстані від очей до робочого місця забезпечують 115 (34,6 %); на дотримання зорового режиму вказали 139 (44,6 %) опитаних; достатнє зволоження органу зору забезпечують 79 (25,3 %) респондентів;

– отримані результати соціологічного дослідження серед старшокласників вказують на те, що відповідно до доказового менеджменту рівень виконання ними правил офтальмогігієни не дає можливості забезпечити профілактику розвитку патології органу зору та зберегти офтальмологічне здоров'я на достатньому рівні, що потребує формування в них мотивованого відповідального ставлення до збереження здоров'я органу зору.

Література

1. Stern J, Yasmin S, Qureshi MB, Bourne R. 2030 In Sight: the future of global eye health. Eye (Lond). 2024;38(8):1979–1980. <https://doi.org/10.1038/s41433-023-02815-2>.
2. Президент України. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року [Internet]. 2019. Указ президента України № 722/2019. Доступно: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.
3. Manyazewal T. Using the World Health Organization health system building blocks through survey of healthcare professionals to determine the performance of public healthcare facilities. Arch Public Health. 2017;31;75:50. <https://doi.org/10.1186/s13690-017-0221-9>.
4. World Health Organization 2009. VISION 2020. New Delhi: WHO Regional Office for South-East Asia.; 37. Report of the Expert Group Meeting New Delhi, India, 19–20 December 2007.
5. Варивончик ДВ. Світові епідеміологічні характеристики поширеності порушень зору. Офтальмологія. 2016;1(03):7–12.
6. UNDP [Интернет]. Кількість людей з порушенням зору в Україні зростає: як ініціативи UNDP сприяють якісній реабілітації; [цитовано 12.04.2026]. Доступно на <https://www.undp.org/uk/ukraine/news/kilkist-lyudey-z-porushennyam-zoru-v-ukrayinizrostaye-yak-initsiatyvy-undp-spryyayut-yakisniy-reabilitatsiyi6>.

7. Миронюк ІС, Слабкий ГО, Щербінська ОС, Білак-Лук'янчук ВЙ. Наслідки війни з російською федерацією для громадського здоров'я України. Репродуктивне здоров'я жінки. 2022 Груд. 1;8:26–1. <https://doi.org/10.30841/2708-8731.8.2022.273291>
8. Миронюк ІС, Слабкий ГО, Лопіт ВВ. Вплив війни проти російської агресії на стан громадського здоров'я населення регіону, віддаленого від зони активних бойових дій. Громадське здоров'я в Україні: здобутки та виклики сьогодення: колективна монографія. Полтава. 2023:44–49.
9. Расенко О. Socportal.info [Інтернет]. У МОЗ заявили про десятки вбитих лікарів на війні; 30 жовт. 2022. Доступно на: <https://socportal.info/ua/news/v-moz-nazvali-chislo-ubitykh-vrachei-okkupantami/>
10. Суспільне Херсон [Інтернет]. Які проблеми мають медичні заклади Херсонщини після деокупації та як їх вирішувати; 5 квіт. 2023. Доступно на: <https://suspilne.media/kherson/436020-aki-problemi-maut-medicni-zakladi-hersonsini-pisladeokupacii-ta-ak-ih-virisuvati/>
11. Антипкін ЮГ, Абатуров ОЄ, Медведовська НВ, Денисюк ЛІ, Мірошников ОО, Бондаренко НЮ. Запобігання порушенням функцій зору в шкільному віці: погляд на проблему вчителів середньої школи. Здоров'я дитини. 2024;19(4):175–161. <https://doi.org/10.22141/2224-0551.19.4.2024.1702>
12. Денисюк ЛІ, Медведовська НВ. Профілактика розладів функцій зору у дітей різного віку, особливості взаємодії на рівні батьків та родини. Сімейна медицина. Європейські практики. 2024;3(109):72–76. <https://doi.org/10.30841/2786-720X.3.2024.313978>
13. Медведовська НВ, Малишевська ЄМ, Денисюк ЛІ, Яновська НМ. Обізнаність вчителів середньої школи з проблем порушення функцій зору серед учнів, готовність освітян до участі в заходах з їх попередження. Економіка і право охорони здоров'я. 2020;1:38–41
14. Денисюк ЛІ, Поветкіна ТМ. До питання готовності батьків долучитися до заходів із попередження виникнення офтальмологічної патології у дітей. Україна. Здоров'я нації. 2024;2:7–11. <https://doi.org/10.32782/2077-6594/2024.2/01>
15. Миронюк ІС, Слабкий ГО, Білак-Лук'янчук ВЙ. Виклики для системи громадського здоров'я регіонального рівня в умовах воєнного стану в Україні (Challenges for the Regional Public Health System Under Martial Law in Ukraine). Ružomberské zdravotnícke dni. 2022 – XVI. Ročník: Zborník z medzinárodnej konferencie. 2022 Nov; Ružomberok. Ružomberok (Sk); p. 358–363.
16. Слабкий ГО, Білак-Лук'янчук ВЙ, Іванінна ММ. Вплив соціально-економічних детермінант на стан формування громадського здоров'я в умовах війни з рф. Innovations and prospects in modern science. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. SSPG Publish. Stockholm, Sweden. 2023 Feb. p. 70–74.

References

1. Stern J, Yasmin S, Qureshi MB, Bourne R. 2030 In Sight: the future of global eye health. Eye (Lond). 2024;38(8):1979–1980. <https://doi.org/10.1038/s41433-023-02815-2>
2. Prezident Ukraini. Pro Cili stalogo rozvitku Ukraini na period do 2030 roku. [Internet]. 2019. Ukaz prezidenta Ukraini № 722/2019 [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030. Decree of the President of Ukraine No. 722/2019.]. <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> [in Ukrainian].
3. Manyazewal T. Using the World Health Organization health system building blocks through survey of healthcare professionals to determine the performance of public healthcare facilities. Arch Public Health. 2017;31;75:50. <https://doi.org/10.1186/s13690-017-0221-9>
4. World Health Organization 2009. VISION 2020. New Delhi: WHO Regional Office for South-East Asia.; 37. Report of the Expert Group Meeting New Delhi, India, 19–20 December 2007.
5. Varyvonchik DV. Svitovi epidemiologichni charakteristiki poshirenosti porushen zoru [World epidemiological characteristics of the prevalence of visual impairment]. Oftalmologiya. 2016;1(03):7–12 [in Ukrainian].
6. UNDP [Internet]. Kil'ist lyudej z porushennyam zoru v Ukraini zrostaye: yak iniciativi UNDP spriyayut yakisnij rehabilitaciji [The number of people with visual impairment in Ukraine is growing: how UNDP initiatives contribute to quality rehabilitation]; [citovano 12.04.2026]. <https://www.undp.org/uk/ukraine/news/kil'ist-lyudej-z-porushennyam-zoru-v-ukrainizrostaye-yak-initsiatyvy-undp-spriyayut-yakisnij-rehabilitatsiyi6> [in Ukrainian].
7. Myroniuk IS, Slabkyi HO, Shcherbinska OS, Bilak-Lukianchuk VY. Naslidky viyny z rosiyskoyu federatsiyeyu dlya hromadskoho zdorovya Ukrainy [Consequences of the war with the Russian Federation for public health in Ukraine]. Women's reproductive health. 2022 Dec 1; 8: 26–1. <https://doi.org/10.30841/2708-8731.8.2022.273291> [in Ukrainian].
8. Myroniuk I, Lopit V. Vplyv viiny proty rosiiskoi ahresii na stan hromadskoho zdorovia naselennia rehionu viddaleno ho vid zony aktyvnykh boiovykh dii [The impact of the war against Russian aggression on the public health of the population of a region remote from the zone of active hostilities]. Hromadske zdorovia v Ukraini: zdobutky ta vyklyky sohodennia. Poltava: Poltava; 2022. 44–51 p. [in Ukrainian].
9. Rasenko O. socportal.info [Internet]. U MOZ zayavili pro desyatki vbitih likariv na vijni [The Ministry of Health announced dozens of doctors killed in the war]; 30 zhovt. 2022. <https://socportal.info/ua/news/v-moz-nazvali-chislo-ubitykhvrachei-okkupantami/> [in Ukrainian].
10. Suspilne Herson [Internet]. Yaki problemi mayut medichni zakladi Hersonshhini pislya deokupaciyi ta yak yih virishuvati [What problems do medical institutions of the Kherson region have after deoccupation and how to solve them]; 5 kvit. 2023. <https://suspilne.media/kherson/436020-aki-problemi-maut-medicni-zakladi-hersonsini-pisla-deokupacii-ta-ak-ih-virisuvati/> [in Ukrainian].
11. Antypkin YH, AbaturOV OY, Medvedovska NV, Denysiuk LI, Miroshnykov OO, Bondarenko NY. Zapobigannya porushen-nyam funkciy zoru v shkilnomu vici: poglyad na problemu vchiteliv srednoyi shkoli [Prevention of visual impairments in school age: a view of the problem of secondary school teachers]. Zdorov'ya ditini. 2024;19(4):175–161. <https://doi.org/10.22141/2224-0551.19.4.2024.1702> [in Ukrainian].

12. Denisyuk LI, Medvedovska NV. Profilaktika rozladiv funkcij zoru u ditej riznogo viku, osoblivosti vzayemodiyi na rivni batkiv ta rodini [Prevention of visual impairments in children of different ages, features of interaction at the level of parents and family]. *Simejna medicina. Yevropejski praktiki*. 2024;3(109):72–76. <https://doi.org/10.30841/2786-720X.3.2024.313978> [in Ukrainian].
13. Medvedovska NV, Malyshevska YM, Denisyuk LI, Yanovska NM. Obiznanist vchiteliv serednoyi shkoli z problem porushennya funkcij zoru sered uchniv, gotovnist osvitytan do uchasti v zahodah z yih poperedzhennya [Awareness of secondary school teachers about the problems of visual impairment among students, readiness of educators to participate in measures to prevent them]. *Ekonomika i pravo ohoroni zdorov'ya*. 2020;1:38–41 [in Ukrainian].
14. Denisyuk LI, Povietkina TM. Do pitannya gotovnosti batkiv doluchitsya do zahodiv iz poperedzhennya viniknennya oftalmologichnoyi patologiyi u ditej. *Ukrayina* [On the issue of parents' readiness to participate in measures to prevent the occurrence of ophthalmological pathology in children]. *Zdorovya nacyi*. 2024;2:7–11. <https://doi.org/10.32782/2077-6594/2024.2/01> [in Ukrainian].
15. Myroniuk I, Slabkyi H, Bilak-Lukianchuk V. Vykyky dlia systemy hromadskoho zdorov'ia rehionalnoho rivnia v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Challenges for the Regional Public Health System Under Martial Law in Ukraine]. *Rochnik: Zbornik z medzynarodnej konferencii*; Nov 2022; Ružomberok. Ružomberok, Slovensko.
16. Slabkyi HO, Bilak-Lukianchuk VY, Ivanyinna MM. Impact of socio-economic determinants on the state of public health formation under the war with Russia. *Innovations and prospects in modern science. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference*. SSPG Publish. 2023 Feb. p. 70–74 [in Ukrainian].

Мета: дослідити та проаналізувати рівень забезпечення окремих правил офтальмогієни старшокласниками як фактора збереження здоров'я органу зору.

Матеріали та методи. *Об'єктом* дослідження стало встановлення рівня здоров'язбережувальної поведінки старшокласниками щодо органу зору. *Матеріали:* результати соціологічного дослідження, яким охоплено 312 старшокласників. *Методи:* соціологічний, бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу. Під час проведення соціологічного дослідження збережено конфіденційність інформації про респондентів. Обробка результатів здійснювалася із застосуванням кількісного та якісного аналізу.

Результати. Під час соціологічного дослідження встановлено, що старшокласники мають певний рівень інформованості щодо правил офтальмогієни. Найвищий рівень інформованості старшокласники мають щодо таких правил: захист очей від потрапляння сторонніх предметів – 295 (94,6 %), необхідна фокусна відстань від очей до робочого місця – 291 (93,3 %), раціональне та регулярне харчування – 295 (94,5 %). Найнижчий рівень інформованості опитані старшокласники мають щодо таких правил: вибір правильного місця для роботи та дозвілля – 174 (55,8 %), захист очей від ультрафіолетового випромінювання – 148 (47,3 %), гігієна орбітальної області – 154 (49,4 %). Найчастіше опитані старшокласники отримували інформацію щодо правил офтальмогієни від учителів – 211 (67,2 %), батьків – 195 (62,5 %) та інтернет-мережі – 149 (47,8 %). Від медичних працівників респонденти отримували вказану інформацію на низькому рівні. Тільки 56 (17,9 %) опитаних рівень своїх знань із названої проблеми оцінили як достатній, а 87 (27,9 %) вказали, що ця інформація їх не цікавить. Респонденти значною мірою не дотримуються здоров'язбережувального щодо органу зору способу життя і не виконують правил офтальмогієни: перерви під час тривалого зорового навантаження та зарядку для очей роблять тільки 108 (36,9 %), дотримання фокусної відстані від очей до робочого місця забезпечують 115 (34,6 %), на дотримання зорового режиму вказали 139 (44,6 %) опитаних, достатнє зволоження органу зору забезпечують 79 (25,3 %) респондентів.

Висновки. Відповідно до доказового менеджменту рівень виконання опитаними старшокласниками правил офтальмогієни не дає можливості забезпечити профілактику розвитку патології органу зору та зберегти офтальмологічне здоров'я на достатньому рівні.

Ключові слова: офтальмогієна, правила, старшокласники, рівень знань, забезпечення, здоров'язбережувальна поведінка.

At present, almost every second child aged 15–16 years suffers from myopia. Among the causes of visual impairment overstrain of the organ of vision due to prolonged and intense visual stress at close distance, excessive presence at the computer, insufficient lighting of the workplace, improper fit when reading and writing are found.

Ophthalmic hygiene is a set of rules and techniques that are aimed at maintaining the function of the organ of vision at the proper level and preventing ophthalmic diseases.

Purpose: to study and analyze the level of provision of certain rules of ophthalmic hygiene by high school students as a factor in maintaining the health of the organ of vision.

Materials and methods. *The object* of the study was the establishing of the level of health-preserving behavior of high school students in relation to the organ of vision. *Materials:* the results of a sociological study, which covered 312 high school students. Participation in the study was voluntary. High school students were involved in conducting a sociological study with the consent of parents. Respondents' activity was 70.0 %; 500 questionnaires were distributed; 347 questionnaires were received completed. 312 questionnaires were subject to statistical processing for further analysis of the results obtained. 35 (10.0 %) questionnaires were excluded from the study due to incorrect or incomplete answers. *Methods:* sociological, bibliosemantic, of structural-and-logical analysis. During the sociological research, the confidentiality of information about respondents was preserved. The study was conducted between September 2025 and May 2026. The processing of the results was carried out with the use of quantitative and qualitative analysis. The data obtained were summarized, analyzed and interpreted, which allowed the formulation of valid conclusions.

Results. In the course of sociological research, it was found that high school students have a certain level of awareness of the rules of ophthalmic hygiene. High school students have the highest level of awareness of the following rules: eye protection from foreign objects – 295 (94.6 %), the required focal length from the eyes to the workplace – 291 (93.3 %), rational and regular nutrition – 295 (94.5 %). The surveyed high school students have the lowest level of awareness of the following rules: choosing the right place for work and leisure – 174 (55.8 %), eye protection from ultraviolet radiation – 148 (47.3 %), hygiene of the orbital area – 154 (49.4 %). Most often, the surveyed high school students received information on the rules of ophthalmic hygiene from teachers – 211 (67.2 %), parents – 195 (62.5 %) and Internet networks – 149 (47.8 %). Respondents received this information from medical workers at a low

level. Only 56 (17.9 %) respondents assessed the level of their knowledge on this problem as sufficient, and 87 (27.9 %) indicated that they were not interested in this information.

Respondents largely do not lead a health-preserving lifestyle in relation to the organ of vision and do not follow the rules of ophthalmic hygiene: only 108 (36.9 %) take breaks during prolonged visual load and exercise for the eyes, 115 (34.6 %) ensure compliance with the focal length from the eyes to the workplace, 139 (44.6 %) respondents indicated compliance with the visual regime, 79 (25.3 %) respondents provide sufficient hydration of the organ of vision. 176 (56.4 %) stick to hygienic rules for reading books and watching TV, 163 (52.2 %) of respondents have healthy and sufficient sleep.

Conclusions. According to evidence-based management, the level of compliance with the rules of ophthalmic hygiene by the interviewed high school students does not allow to prevent the development of pathology of the organ of vision and maintain ophthalmological health at a sufficient level. The results of the sociological study indicate the need to develop and introduce mechanisms for the formation of motivation of high school students for health-preserving behavior in relation to the organ of vision. The leading role in this area of activity should be played by the public health system.

Key words: ophthalmic hygiene, rules, high school students, level of knowledge, provision, health-preserving behavior.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про авторів

Слабкий Геннадій Олексійович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я, епідеміології та інфекційних хвороб Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»; пл. Народна, 1, м. Ужгород, Україна, 88000.

gennadiy.slabkiy@uzhnu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-2308-7869 ^{A, F}

Ігнатко Людмила Василівна – кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри охорони материнства і дитинства з курсом дерматології Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»; пл. Народна, 1, м. Ужгород, Україна, 88000.

lydmila.ignatko@uzhnu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-2236-1005 ^{B, E}

Хасілева Анастасія Олегівна – аспірант кафедри наук про здоров'я Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000.

nastyha-ahill@ukr.net, ORCID ID: 0009-0007-8950-9039 ^{B, C, D}

Дудник Владислав Басірович – доктор філософії PhD, старший викладач кафедри технічного захисту інформації факультету комп'ютерних наук та технологій Національного університету «Київський авіаційний інститут»; просп. Любомира Гузара, 1, м. Київ, Україна, 03058.

vb.dudnik@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7848-8267 ^{B, C}

Дата першого надходження статті до видання: 21.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.06.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.07.2026.